

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Uluslararası Dil, Edebiyat, Kültür, Tarih, Sanat ve Eğitim Araştırmaları Dergisi

The Journal of International Language, Literature, Culture, History, Art and Education Research

Sayı/Issue 15 (Nisan/April 2024), s. 881-894.
Geliş Tarihi-Received: 26.03.2024
Kabul Tarihi-Accepted: 21.04.2024
Araştırma Makalesi-Research Article
ISSN: 2687-5675
DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.1459473

"Küçük Prens" ve "Küçük Kara Balık" Adlı Eserlerin Karşılaştırmalı Analizi

Comparative Analysis of The Works Called "The Little Prince" and "The Little Black Fish"

Mert BAŞBAYRAK*
Rezan KARAKAŞ**

Öz

Bu araştırmanın amacı, Batı ve Doğu edebiyatının önemli eserlerinden kabul edilen Küçük Prens ve Küçük Kara Balık kitaplarının karşılaştırmalı analizini yapmaktır. Her iki eser; kahramanlar, yolculuk, yolculukta karşılaşılan varlıklar, maceranın sonu, çocuk ve yetişkin kavramı gibi hususlar dikkate alınarak analiz edilmiştir. Araştırmada Küçük Prens ve Küçük Kara Balık başkahramanlarının hayatın amacını sorguladıkları, merak duygusuna sahip oldukları ve yetişkinler gibi basmakalıp düşüncelere sahip olmadıkları görülmüştür. İki eserde de özgürlük kavramı dile getirilerek artık sınırları aşma ve yeni keşifler yapma isteğiyle bir yola çıkış başlamıştır. Özgürlüğe giden adımda Batı ve Doğu toplumunun hayata bakış açısının etkisi de incelenmiştir. Başkahramanlar yolculukları sırasında çeşitli kahramanlarla karşılaşmışlardır. Bu karşılaşılan kahramanlardan benzerlik taşıyanlar çalışmada tespit edilmiştir. Eserlerin, her ikisinin de gizemli bir sonla bittiği ortaya konmuştur. Sonunda yeni Küçük Prenslere ve Küçük Kırmızı Balıklara işaret edilerek hikâyenin başkaları tarafından tekrar yaşanabileceğine vurgu yapılmıştır. Metinlerin olay örgüsünde yetişkinler; kalıp şeyleri seven, herkesin gittiği yoldan gidilmesi gerektiğini söyleyen şekilde aktarılmıştır. Küçükler ise daha özgür, yenilikçi, gelişime açık, hayal gücünü ve merak duygusunu daha etkin kullanan kişiler olarak ele alınmıştır. Çalışmadaki sonuçlar diğer araştırmalarla kıyaslanmış ve büyük oranda benzerlik taşıdığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Küçük Prens, Küçük Kara Balık, çocuk edebiyatı, karşılaştırmalı analiz.

Abstract

The aim of this research is to make a comparative analysis of the books *The Little Prince* and *The Little Black Fish*, which are considered to be important works of Western and Eastern literature. Both works; It was analyzed by taking into consideration issues such as heroes, the journey, the beings encountered on the journey, the end of the adventure, the concept of children and adults. In the research, it was seen that the protagonists of *The Little Prince* and *The Little Black Fish* question the purpose of life, have a sense of curiosity and do not have stereotypical thoughts like adults. By expressing the concept of freedom in both works, a

* Doktora Öğrencisi, Siirt Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, e-posta: mertbasbayrak07@gmail.com, ORCID: 0000-0003-2051-0633.

** Prof. Dr., Siirt Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, e-posta: rezankarakas@siirt.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9138-3825.

journey has begun with the desire to exceed boundaries and make new discoveries. The impact of Western and Eastern societies' perspectives on life on the step towards freedom was also examined. The protagonists encountered various heroes during their journey. Among these encountered heroes, those who were similar were identified in the study. It has been revealed that both of the works have a mysterious ending. At the end, it was emphasized that the story could be relived by others by pointing out the new Little Princes and Little Red Fish. Adults in the plot of the texts; It is conveyed in a way that loves old things and says that everyone should follow the same path. Children, on the other hand, are considered as people who are more free, innovative, open to development, and who use their imagination and curiosity more effectively. The results of the study were compared with other studies and were found to be largely similar.

Keywords: The Little Prince, The Little Black Fish, children's literature, comparative analysis.

Giriş

Çocuk edebiyatından söz etmeden önce, ilk olarak çocuk kavramını ele almak gerekir. Çocuk kavramı konusunda çeşitli tanımlar mevcuttur. “Çocuk, iki yaşından ergenlik çağına kadar büyüme dönemi içinde bulunan insan yavrusu; henüz ergenlik dönemine erişmemiş kız ve erkek olarak tanımlanmaktadır” (Yalçın ve Aytaş, 2017, s. 13). Bunun yanında çocuk, “kendine has birtakım gelişimsel özellikler gösteren, kendi ilgi alanı ve algılarına göre tepkiler veren bu süreçte merak, keşif ve öğrenmeye açık olan bir varlıktır” (Arıcı, 2016, s. 1). Çocuğun minyatür yetişkin olduğu son zamanlara kadar geçerli bir görüş olmuştur. Fakat günümüzde çocukların yetişkinlerden oldukça farklı olan bazı özel, gerçekçi, geçici yeteneklere ve güçlü yönlerle sahip olduğu söylenebilir (Cullen, 2017). Bu sebeplerden dolayı çocukların özelliklerine uygun olarak geliştirilmiş bir “çocuk edebiyatı” kavramına ihtiyaç oluşmuştur.

“Çocuk edebiyatı deyimiyle 2-14 yaşları arasındaki kimselerin ihtiyacını karşılayan bir edebiyat alanının anlatılmak istendiği açıkça görülür. Gerçekten çocuk edebiyatı deyimi, çocukluk çağında bulunan kimselerin hayal, duygu ve düşüncelerine yönelik sözlü ve yazılı bütün eserleri kapsar” (Oğuzkan, 2010, s. 3). Bu edebiyat; “edebiyatın içinde, çocuğu duyarlı bir birey ve iyi okur olmaya hazırlayan bir geçiş dönemi edebiyatıdır” (Şirin, 2019, s. 46). Söz konusu alanda eser ortaya koyarken gözetilmesi gereken başlıca konu “çocuğa görelilik” ilkesi olmalıdır. Çocuk psikolojisini bilmek ona göre ürün ortaya koymak gerekir. “Çocuk psikolojisi, bireyin doğum öncesi döneminden başlayarak ergenlik evresine kadar süregelen değişimini ele alır” (Yavuzer; 2022, s. 13). Ürünleri meydana getirirken çocuğun dünyasını, bu dünyanın özelliklerini iyi bir şekilde gözlemlemek, öğrenmek ve birçok açıdan irdelemek gerekir (Temizyürek, Şahbaz ve Gürel, 2016).

Çocuk edebiyatı kitaplarının biçim ve içerik olarak çocuğun gelişim özelliklerine uygun olması gerekir. Biçimsel olarak; kapak, ciltleme, şekil, boyut, kâğıt, sayfa düzeni, harfler ve punto, resimleme öğelerine yer verilirken içeriksel olarak ise konu, karakter, ortam, tema, stil, bakış açısı, ton (ruh hâli) öğelerine dikkat edilmelidir. Çocuklar için yaş ve gelişim özellikleri gereği keşfetme, merak, heyecan, anlama çabası, hareketlilik, hayal gücü, yaratıcılık gibi kendine özgü bu özellikleri ortaya çıkaracak olan kitaplar son derece önemlidir (Yazıcı, 2020). Bu nedenle araştırmada; etkileyici ve yaratıcı metninin akılda pek çok soru oluşturduğu görülen “Küçük Prens” kitabıyla (Demir Çelebi, 2017); çözümlenme, öz düzenleme, yorumlama ve değerlendirme gibi önemli becerilere sıkça yer veren “Küçük Kara Balık” kitabına (Erol ve Kara, 2020) çocuk edebiyatının önemli iki eseri olarak yer verilmiştir.

“Küçük Prens” ve “Küçük Kara Balık” adlı kitaplar, çocuk edebiyatı denilince akla ilk gelen eserlerdendir. “Küçük Prens” Batı, “Küçük Kara Balık” ise Doğu’nun temsilcisi

görünümündedir. Asıl ismi “Le Petit Prince” olan “Küçük Prens” kitabı, bir zamanların küçük çocuğu Leon Werth’e ithaf edilmiştir.

1943 yılında yayımlanan “Küçük Prens” kitabı, çocukluğunu büyükleri anlamakla geçirmiş büyüdükten sonra da yetişkinlere karşı bakış açısını değiştirmemiş bir pilotun ağzından anlatılmıştır (Aslan vd., 2021). Eserde pilot, uçak kazası geçirdikten bir gün sonra Küçük Prens ile tanışmıştır. Bu tanışmadan sonra sekiz gün boyunca bir arada kaldıkları için birbirlerini tanımaya olanakları olmuştur. İçinde bulunduğu küçük gezegen ve çiçeğinden ayrılan Küçük Prens; 325, 326, 327, 328 329 ve 330 numaralı astreodleri ziyaret ederek birçok tipten insanla karşılaşmıştır. Kral, kendini beğenmiş adam, ayyaş, iş adamı ve fenerci bu tiplerdir. Yolcuğun son durağı olan Dünya’da ilk olarak bir yılanla rastlar. Onunla sohbet eder. Sonra üç yapraklı bir çiçekle konuşur. Kum, dağ, kaya gibi yerlerde yürüdükten sonra kendisini gül bahçesinde bulur. Burada gezegeninde bıraktığı çiçeğin benzerinden yüzlerce vardır. Bu durum karşısında şaşkına dönen Küçük Prens çok üzülür. Fakat bu sıralarda bir tilki ile karşılaşan Küçük Prens; emek, arkadaşlık, sorumluluk gibi kavramları öğrenerek aslında çiçeğinin kendine özel olduğunu bu yüzden de değerli olduğunu anlar. Tilki ona bu konuda adeta bir rehber olmuştur. Dünya yolculuğunun devamında Küçük Prens, demiryolu makasçısı ve susuzluk giderici hap satıcısıyla konuşur. Daha sonra yazarın Küçük Prens ile beraber su kuyusundan su içmesi ve Küçük Prens’in bir yılanla karşılaştıktan sonra gezegenine ışık huzmesi çıkararak geri dönmesi ile eser tamamlanır (Karakas vd., 2023). “Küçük Prens” kitabının 1 Ocak 2015 tarihinde telif hakkının da ortadan kalkmasıyla muhtelif yayınevleri tarafından basımı yapılmış bu sebeple kitabın daha fazla okuyucuya ulaşmasının yolu açılmıştır.

Behrengi’nin 1968 yılında yayımlanan “Küçük Kara Balık” adlı eserinde ise kendini, dünyayı, hayatı tanıma ve öğrenme süreci içerisinde olan bir balık anlatılmaktadır. Annesinin yumurtladığı binlerce yumurtadan hayatta kalan tek yavru olan Küçük Kara Balık, başta annesinin ve çevredeki diğer balıkların itirazlarına rağmen sınırlarını aşmak, bulunduğu bölgeden gitmek ister. Tek evladını bilinmeyen diyarlara göndermek istemeyen annenin direnişi sonuç vermeyince Küçük Kara Balık’ın macerası başlar. Küçük Kara Balık, yolculuk sırasında; kurbağalar, yengeç, kertenkele, ay, pelikan, balık sürüleri ve balıkçıl kuşu ile karşılaşır. Bunlardan kimi zaman bir şeyler öğrenir kimi zaman ise başına kötü durumlar gelir. Küçük Kara Balık’ın kendini bulma ve birey olma çabası yaşama içgüdüleriyle birlikte onu gizemli bir sona sürükler. Eser, Küçük Kara Balık’ın balıkçılın gagasına düştükten sonra ortadan kaybolması ve bir daha haber alınmaması ile nihayete erer.

“Küçük Prens” ve “Küçük Kara Balık” adlı eserlerde geçen olaylar ve kahramanların özellikleri oldukça benzerdir.¹ Kurgusal anlatıları arasındaki benzerliklerden dolayı her iki kitabın karşılaştırılmasının çocuk edebiyatı sahasına önemli veriler sunacağı düşünülmüştür. Bu doğrultuda anlatılardan yola çıkılarak “kahramanlar”, “yolculuk”, “yolculukta karşılaşılan varlıklar”, “maceraın sonu”, “çocuk ve yetişkin kavramı üzerine tespitler” ile ilgili kategori oluşturulup her iki metindeki ortak noktalar tespit edilmiştir. Tespitler, doğrudan alıntılar yoluyla ortaya konmuş ve yorumlanmıştır. Buna ek olarak yorumlama kısımlarında varoluşçuluk, birey olma, başkaldırı ve özgürlük gibi temalar da metnin bütününe sindirilerek ortaya konulmuştur. Araştırmanın kapsamını fazla uzatmamak için disiplinler arası gerçekleşen felsefi ve psikolojik tespitler sınırlı tutulmaya çalışılmıştır.

¹ Her iki yazarın yaşam öykülerinde de dikkat çekici bir benzerlik vardır. Saint-Exupéry bir uçak kazası sonucu hayatını kaybetmiş, Aras Nehri’nde boğulan Behrengi’nin ölümü ise şüpheli bulunmuştur.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma nitel araştırma modeline göre yürütülmüştür. Nitel araştırma; “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 41). Veri toplama yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi, “araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 189). Bu kapsamda çalışmada Küçük Prens ve Küçük Kara Balık kitapları doküman incelemesine tâbi tutulmuştur.

Çalışma Materyali

Buğra Özler’in çevirisini yaptığı Küçük Prens (2021) ve Oğuz Özteker’in çevirisini yaptığı Küçük Kara Balık (2023) kitapları çalışmanın materyallerini oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler, araştırmacılar tarafından kitapların detaylı bir şekilde incelenmesi ve kitaplardaki benzerliklerin tespit edilmesi yoluyla toplanmıştır. Bu benzerlikler ortaya konduktan sonra içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizi, “belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir teknik olarak tanımlanır” (Büyüköztürk vd., 2018, s. 259). Analiz yapılırken metinlerden hareketle; kahramanlar, yolculuk, yolculukta karşılaşılan varlıklar, maceranın sonu, çocuk ve yetişkin kavramı üzerine tespitler ile ilgili kategori oluşturulup ortak noktalar tespit edilmiştir. Bu tespitler doğrudan alıntılar yoluyla ortaya konup yorumlanmıştır.

Bulgular

Kahramanlar

Her iki kahraman da küçük sıfatıyla nitelendirilmiş ve bu şekilde “çocuk” figürüne işaret edilmek istenmiştir. Bu kahramanlar, aynı zamanda esere de adlarını vermiştir.

“Küçük Prens” ve “Küçük Kara Balık” kitaplarında özellikle başkahramanlar açısından büyük benzerlikler görülmektedir. Küçük Prens, büyükler gibi olaylara şekilci yaklaşmayan macerayı seven biridir. O, hayatın amacına dair felsefi sorgulamalar yapar. Ona göre yaşamayı asıl bilenler çocuklardır. Küçük Kara Balık’ta da bu durum söz konusudur. O da basmakalıp düşüncelere sahip büyüklerden farklı olarak hayatın amacını varoluşsal bir şekilde sorgular, örneğin çevresindeki balıkların amaçsızca dolaşıp sadece işlerini yapmasından yakınır:

“Yaşamak denilen şeyin manasını kavrayabilen bizler için rakamların ne önemi olabilir ki?” (Saint-Exupéry, 2021, s. 24-25).

“Gerçekten de yaşamak dediğimiz şey, şu bir avuç yerde yaşlanıncaya kadar dolaşıp durmaktan mı ibaret, yoksa dünyada başka şekilde yaşamak da mümkün mü?” (Behrengi 2023, s. 12).

Küçük Prens, çocukluk döneminin de etkisiyle mutluluğu basit şeylerde arar. Onun için emek verilen şey değer kazanır ve özel olur:

“Milyonlarca yıldızdan sadece birinde açıyorsa sevdiğin çiçek, o yıldız bakman yeter mutlu olmak için” (Saint-Exupéry, 2021, s. 40).

“Hiçbirinizin benim gülümle alakası yok, hepiniz birer hiçsiniz! Kimse yüzünüze bakıp da evcilleştirmemiş sizi, siz de kimseyi evcilleştirmemişsiniz” ... “Yoldan gelip geçenler size benzetebilir benim gülümü ama inanın o, tek başına şu koca bahçe dolusu gülden daha değerlidir, ben suladım onu ellerimle” (Saint-Exupéry, 2021, s. 113).

Küçük Kara Balık da bulunduğu yerden ayrılmak ister. O, büyüklerin basmakalıp düşüncelerine karşı çıkar, kendi aklına güvenir. Birey olmaya çalışır. Yaşamın amacını sorgulayıp büyüklerinin dünya dediği kavramı içten içe reddeder. Değişim ve dönüşüme açıktır. Yaşıtlarını da kimi zaman etkileyebilecek bir cesarete sahiptir. Ondaki “özgürlük” merakı aslında bulaşıcıdır. Diğer balıkları da etkisi altında bırakarak kimi zaman peşinden sürükler. Girişimciliği hem kendinin hem de başkalarının hayatına dokunur. Çoğu varlık kendi dünyasında yaşayıp bulunduğu yeri mükemmel olarak görürken Küçük Kara Balık bunu reddeder. Bu, aslında bir başkaldırıdır. Korku, zaten yok olur. Küçük Kara Balık başına bir şey gelecekse en azından cesaretli bir şekilde hareket ettiği sırada gelmesini yeğler. Aklına çok güvenir.

“Ben ne kötümserim ne de korkak...Gözümün gördüğünü, aklımın söylediğini dile getiririm” (Behrengi 2023, s. 26).

“Bir gün ister istemez ölümle karşılaşacağım, bu önemli değil. Önemli olan benim yaşamamın veya ölümümün başkalarının yaşamını nasıl etkileyeceği...” (Behrengi 2023, s. 48).

Küçük Prens’in çiçeği ve Küçük Kara Balık’ın annesi de Batı ve Doğu kültürünün hayata bakış açısını yansıtması açısından karşılaştırılabilir. Çünkü Küçük Prens’in çiçeği, çok ilgi isteyen hiç de alçakgönüllü olmayan bir çiçektir. Kendini bazen çok büyük görmektedir buna rağmen Küçük Prens’e gitmesi yeni yerleri keşfetmesi için izin verir. Küçük Kara Balık’ın annesi ise dünyayı sadece bulunduğu ortam olarak zanneden, risk almaktan, yeni maceralara atılmaktan hoşlanmayan birisidir. Küçük Kara Balık’a da bu şekilde olmasıyla ilgili öğütler vermektedir. Gitmesi için Küçük Kara Balık’a izin vermez. Batı kültürü, aile yaşantısında daha özgürlükçüdür. Batı kültürünün etkisinde yazılmış olan Küçük Prens kitabında bu durumun yansımaları vardır. Doğu kültürü ise daha korumacı bir yapıya sahiptir. Küçük Kara Balık’ta da bu kültürel yansıma açıkça görülmektedir:

“Hadi artık, dikilip durma şurada, asabımı bozuyorsun. Gideceksin git!” (Saint-Exupéry, 2021, s. 53).

“Vah vah vah! Yavrum elden gidiyor! Ne yapayım? Ne edeyim? Başımı hangi taşlara vurayım?” (Behrengi 2023, s. 17).

Kitaplarda geçen diğer karakterler ve tipler “Yolculukta Karşılaşılan Varlıklar” alt başlığı içinde incelendiği için bu bölümde tekrar yer verilmemiştir.

Yolculuk

İki eserde de başkahramanların yola çıkması açısından büyük benzerlikler göze çarpmaktadır. Küçük Prens, gezegeninin sınırlı olduğunu fark eder. “Varoluşsal sorgulamalar” yapar. Onun için bulunduğu yerden ayrılması bir daha geri dönemeyeceğini bilse de şarttır. Ayrılmadan önce bile gezegenindeki bütün işleri tamamlar. Fakat bu sefer yaptığı işlerden keyif alması onun belki de hayatın amacını bulup yola çıkacak olmasının bir göstergesidir. Küçük Kara Balık ise günlerdir moralsiz ve isteksiz olduğundan hasta zannedilir. Böyle görünmesinin sebebi, artık bulunduğu konfor noktasından sıkılıp içinde yeni yerler keşfetme arzusu uyanmasıdır. Sık sık hayata dair felsefi sorgulamalar yaparak rutin işlerle ömrünü geçirmeme isteği söz konusudur. Mevcut düzene bir “başkaldırı” bunun yanında “birey olma” ve “özgürlük” temaları

metinlerin bütününe sindirilmiş durumdadır. Bu durum iki kitapta da benzer şekillerde ifade edilmiştir:

“Ne kadar gidersen git asla uzaklara varamayacağın bir yer orası...” (Saint-Exupéry, 2021, s. 20).

“Fakat tabii yaşamak denilen şeyin manasını kavrayabilen bizler için rakamların ne önemi olabilir ki?” (Saint-Exupéry, 2021, s. 24-25).

“Burada artık daha fazla kalamam, gitmeliyim” (Behrengi, 2023, s. 11).

“Yola düşüp gitmek, başka yerlerde neler olduğunu öğrenmek istiyorum” (Behrengi, 2023, s. 12).

Özellikle “Küçük Kara Balık” kitabında kahramanı yolculuğa sürükleyen sorgulamalar sık sık yer almaktadır. Küçük Kara Balık için değişimi yaşamak, kendini geliştirmek çok önemlidir. Bir bakıma tehlikeli sularda da olsa özgür olmak, dünyayı tanımak, bulunduğu tutsaklık dairesi içinde güvende olmaktan daha iyidir:

“Gerçekten de yaşamak dediğimiz şey, şu bir avuç yerde yaşlanıncaya kadar dolaşıp durmaktan mı ibaret, yoksa dünyada başka şekilde yaşamak da mümkün mü?” (Behrengi 2023, s. 12).

“Aynı balık olduğumu ve ilk başta olduğum gibi gözü, kulağı kapalı kaldığımı görmek istemiyorum!” (Behrengi 2023, s. 14).

Yukarıdaki alıntılarda da görüleceği üzere her iki kahraman da alışılan zamanın ve mekânın dışına çıkma, kendileri olma savaşı vermiştir.

Yolculukta Karşılaşılan Varlıklar

Başkahramanlar yolda çeşitli varlıklara rastlamıştır. Küçük Prens; kral, kendini beğenmiş, ayyaş, iş adamı, fenerci, coğrafyacı, yılan, çiçek, güller, tilki, makasçı, tüccar; Küçük Kara Balık ise yavru kurbağalar, anne kurbağa, yengeç, kertenkele, küçük balıklar, ay, pelikan, balık sürüsü ve balıkçıl kuşu ile karşılaşmıştır.

“Küçük Prens” kitabındaki kral, ayyaş, iş adamı, fenerci tipleri ile “Küçük Kara Balık”taki anne kurbağa büyük benzerlik taşımaktadır. Bunlara “Kahramanlar” bölümünde söz edilen Küçük Kara Balık’ın annesi de dahil edilebilir. Bu varlıklar hayatı sorgulamayıp rutin işlerle ömürlerini geçirmektedirler. Kral, gezegende tek olmasına rağmen krallık taslayan birisidir. Makul emirler vererek dolaylı yoldan söylediği her şeyin yapılmasını sağlamaya çalışmaktadır:

“Bana sorgusuz sualsiz itaat ediyorlar hem de. İtaatsizliğe katıyen göz yummam” (Saint-Exupéry, 2021, s. 58).

“Kimseden yapamayacağı şeyleri istememek gerekir. İktidar akla dayanmalıdır” (Saint-Exupéry, 2021, s. 59).

Ayyaş utandığını unutmak için içen daha doğrusu neden içtiğini, sorunun ne olduğunu bile bilmeyen bir tiptir. Aslında büyüklerin amaçsız davranışlarından birini temsil eder:

“Unutayım diye (içiyorum)... Utandığımı unutmak için...” (Saint-Exupéry, 2021, s. 69).

İş adamı, işkolik olup işten başka bir şey düşünmez. Fakat ne için çalıştığı da belli değildir. Gereksiz bir ciddiyete girer. Faydasız yere boşa çaba sarf eder:

“İşim başımdan aşkın. Ciddi bir adamım ben. Saçma işlerle uğraşamam” (Saint-Exupéry, 2021, s. 71).

Fenerci, emirleri sorgulamadan yapan bir tiptir. Vazifesine çok sadıktır:

“Gezegen bir dönüşünü bir dakika içerisinde tamamlıyor, yani dinlenecek bir saniyem bile yok. Dakika başı feneri kapatıp açmam gerekiyor” (Saint-Exupéry, 2021, s. 79).

“Küçük Kara Balık”taki tiplerde de benzer durumlar söz konusudur. Anne kurbağa da kendi sınırlarının dışına çıkmayıp rutin işlerle ömrünü geçiren birisidir:

“Ben, dünyanın bu su birikintisi olduğunu anlayacak kadar çok yaşadım. Haydi, git işine; çocuklarımın da aklını karıştırma!” (Behrengi 2023, s. 23).

Hem “Küçük Prens”te hem de “Küçük Kara Balık”ta kendini beğenmiş tipler vardır. “Küçük Prens”teki kendini beğenmiş ile “Küçük Kara Balık”taki yavru kurbağalar ve yengeç bunlara örnek olarak gösterilebilir. Aslında hiçbiri kendi dünyalarından dışarı çıkamamışlardır. Cahillikleri de bu sebeptendir. Kendini beğenmiş, herkesin kendine hayran olduğu düşüncesiyle birlikte gezegeninde tek yaşamaktadır:

“Hayran olmak; bu gezegendeki en yakışıklı, en zengin ve en zeki insan olduğumu kabul etmen anlamına geliyor” (Saint-Exupéry, 2021, s. 66).

Yavru kurbağalar da kendi dünyaları dışında başka bir şey görmedikleri için kendilerini üstün görmekteydiler:

“Bizler asil, iyi yetiştirilmiş balıklarız”, “Dünyada bizden güzeli yoktur”, “Senin gibi çirkin değiliz” (Behrengi 2023, s. 21).

“Biz her gün sabahtan akşama kadar buralarda dolaşıyoruz ve kendimizden, annemizden, babamızdan başka kimseyi görmüyoruz. Minik solucanları hesaba katmıyoruz tabii. Bizim dünyamız işte bu kadar” (Behrengi 2023, s. 22).

Yengeç, Küçük Kara Balık’ı kandırmak ve avlanmak ister. Küçük Kara Balık ise aklını kullanarak ondan uzak durmaya çalışır. Yengeç de kendisinin üstünlüğünü kanıtlamak arzusunda:

“Onlara, pençelerimin yardımıyla, dünyanın kimin ellerinde olduğunu göstermek istiyorum” (Behrengi 2023, s. 26).

Küçük Prens’in karşılaştığı yılan ve tilki karakterleri ile Küçük Kara Balık’ın karşılaştığı kertenkele arasında da bağ kurulabilir. Bunlar başkahramanlara rehberlik ederek onları çeşitli açılardan yönlendirir. Yılan karakteri, Küçük Prens’e Dünya hakkında bilgiler verir. Bu karakter insanların yaşayış tarzına da eleştirel yaklaşır:

“İnsanların arasındayken de pekâlâ yalnız kalabilirsin” (Saint-Exupéry, 2021, s. 94).

Tilki, insanları kendi bakış açısından yorumlar. Bağ kurmak kavramını Küçük Prens’e öğretir. Bu sayede Küçük Prens çiçeğiyle arasındaki bağı fark eder. Tilki ona rehber olur:

“Tüfekleri vardır onların ava çıkarlar. Tavuk yetiştirirler. Başka hiçbir işleri yoktur” (Saint-Exupéry, 2021, s. 106).

“Eğer beni evcilleştirecek olursan, artık birbirimize ihtiyaç duymaya başlarız. Sen benim biricğim olursun, ben de senin biricğin” (Saint-Exupéry, 2021, s. 107).

“Hakikati gören kalptir. Aslanan göze görünmez” (Saint-Exupéry, 2021, s. 114).

Kertenkele ise Küçük Kara Balık’a karşı bir kötülük beslemez ve ona yardımcı olur. Diğerlerine göre daha bilgili, görmüş geçirmiştir. Rehberlik görevi üstlenir, Küçük Kara Balık’a pelikanın torbasına düşerse kurtulması için bir hançer verir:

“Ben sana bir hançer vereyim. Pelikana yakalanırsan, dediğimi yaparsın” (Behrengi 2023, s. 29).

Küçük Prens’in tilkisi ile Küçük Karabalık’ın kertenkelesi de diğer kahramanlar gibi semboliktir. Hem tilkinin hem de kertenkelenin, kahramanların yolculuklarında onlara yol gösteren pir, rehber varlıkları sembolize ettikleri söylenebilir. Çünkü karakterlere farklı konularda bilgiler verip yol gösterici olmuşlardır. Buradan da eserlerin alegorik özelliklerinin de olduğu söylenebilir. Söz konusu eserler sıradan çocuk edebiyatı ürünleri değildir. Derinlikli yapıya sahiptir. İçindeki her karakterin âdeta bir sembolü vardır. Bu nedenle de evrenselliği yakalamışlardır.

Maceranın Sonu

“Küçük Prens” kitabında Küçük Prens, anlatıcının uçağı tamir olduktan sonra gizemli bir şekilde gezegenine geri gideceğini söylemiştir. Artık yazar ile aralarında bir bağ vardır. Bu bağ Küçük Prens’in gideceği gezegeni anlatıcının gözünde özelleştirir:

“Ben de gezegenime dönüyorum bugün” (Saint-Exupéry, 2021, s. 134).

“Herkesin bir yıldızı vardır ama hiçbiri diğerine benzemez. Seyyahlar için rehber olur yıldızlar. Diğerleri içinse gökteki minik fenerlerdir onlar. Alimler için çözülmeyi bekleyen muamma, iş adamları için alınıp satılacak maldır. Ama tüm bu yıldızlar lâldir, konuşamazlar yani. Seninki ise bambaşka bir yıldız olacak...” (Saint-Exupéry, 2021, s. 137).

“Küçük Prens’in gezegenine döndüğüne eminim ama, çünkü o gecenin şafağında, gün ağarırken göremedim bedenini hiçbir yerde” (Saint-Exupéry, 2021, s. 144).

“Küçük Kara Balık” kitabında da Küçük Kara Balık’a ne olduğuna dair bir belirsizlik vardır. Balıkçıla yakalanan Küçük Kara Balık’tan bir daha haber alınmadığı metinde şöyle dile getirilir:

“Balıkçıdan biraz uzaklaşınca durup, Küçük Kara Balık’ı beklemeye koyulmuş ama ne gelen varmış ne de giden” ... “Küçük Kara Balık hâlâ ortalıkta görünmüyormuş” (Behrengi 2023, s. 54).

Her iki eserde de başkahramanların bir gün yeniden döneceklerine dair bir umut söz konusudur:

“Olur da geçerseniz buradan aman da acele etmeyin. O yıldızın altında bekleyin bir müddet. Küçük bir çocuk varırsa yanınıza, ve gülüyorsa, ve altın saçları da varsa ve sorularınıza da cevap vermiyorsa, kim olduğunu biliyorsunuz artık! Bir iyilik yapın bana. Yapın ki bitsin şu derdim, kapansın yarım; tez haber salın bana o döndü deyiverin...” (Saint-Exupéry, 2021, s. 144).

“Ama içlerinden küçük kırmızı balığı bir türlü uyku tutmuyordu. Bütün gece boyunca gözünü bile kırpmadan denizi düşündü...” (Behrengi 2023, s. 54).

İki esere göre de aslanan kalptir, göze görünmez. Merak ve özgürlük kavramının bulaşıcılığından kaynaklı olarak başkahramanların bir gün başka surette de olsa tekrar döneceği umudu canlı tutulmuştur. Ortadaki bu gizemin yaratılmasındaki en büyük sebep okurun zihnini daha çok meşgul edip karakterlerle özdeşleşmelerini sağlamaktır. Karakterlerin çeşitli varlıkların hayatlarına dokunduğu gibi oluşabilecek yeni karakterler de başkalarının hayatlarına dokunabilir.

Çocuk ve Yetişkin Kavramı Üzerine Tespitler

“Küçük Prens” kitabında yetişkinler yani büyükler, amaçsızca rutin işleri yapar. Yaratıcılıkları pek fazla yoktur. Felsefi sorgulamalar yapmadan kendi yaşantılarının doğru olduğunu söylerler. Bu kalıplarından kaynaklı olarak da insanların şekilsel

özellikleriyle de ilgilenip onları yargılamaya çalışırlar. Hatta Küçük Prens, bu sebeplerden dolayı sık sık büyüklerden şikâyet ederek onlara benzemenin kötü bir durum olduğunu söyler:

“Büyüklerin bu seferki cevabı boa yılanının sağını solunu çizmeyi bir kenara bırakıp coğrafya, tarih, aritmetik ve dil bilgisi ile ilgilenmemi tavsiye etmek oldu” (Saint-Exupéry, 2021, s. 9).

“Henüz altı yaşımdayken büyükler yüzünden resim kariyerime son vermiştim, boa yılanının içinden ve dışından başka da bir şey çizmişliğim yoktu” (Saint-Exupéry, 2021, s. 12).

“Bu gökbilimci Uluslararası Gökbilim Kongresi’nde keşfiyle ilgili bir sunum yapmış, fakat taktığı fes ve giydiği şalvar yüzünden kimse onu ciddiye almamıştı. Büyükler hep böyleler işte” (Saint-Exupéry, 2021, s. 23).

“İnsanlar dedi Küçük Prens, ekspres trenlere inip biniyorlar ama neyin peşinde koşturduklarından bihaberler. Dönüp dolaşıyorlar aynı yerleri defalarca...” (Saint-Exupéry, 2021, s. 124).

“Küçük Kara Balık”ta da benzer bir durum söz konusudur. Büyükler kendi sınırları içerisinde yaşar ve bu sınırları aşmaya çalışanlara tepki gösterirler, onları tekrar aralarına almak istemezler:

“Derelerin başı da sonu da olmaz ki. İşte hepsi bu kadar. Dereler hep akar durur ve hiçbir yere de varmazlar” (Behrengi 2023, s. 12).

“Dünya da ne demek oluyor? Dünya burası işte... Yaşam ise bizim burada sürdürdüğümüz şeydir” (Behrengi 2023, s. 12).

“Gittikten sonra pişman olup da geri dönersen, bir daha aramıza almayız seni”...“bunlar gençlik hayalleri, gitmesen iyi edersin”...“buranın suyu mu çıktı”...“başka dünya yok, dünya burası işte, geri dön”...“aklına başına toplar da dönersen, o zaman senin akıllı bir balık olduğuna inanırız” (Behrengi 2023, s. 18-19).

Çocukların yani kitaplardaki ifadesiyle küçüklerin ise hayal gücünün daha gelişmiş olduğundan iki metinde de söz edilmiştir. Çocuklar sınır tanımazlar. Merak duyguları çok fazladır. Herhangi bir kalıba girmeden özgürce hareket etmek isterler. Küçükler gelişime ve değişime daha açıktır. Onları anlayanlar yine kendi yaşatlarıdır:

“Ne yazık ki kapalı kutuların içerisindeki koyunları göremiyorum ben. Artık ben de büyüklerle benzedim herhâlde. Yaşlandım mı nedir...” (Saint-Exupéry, 2021, s. 26).

“Bizim gözümüzü sen açtın, hiç düşünmediğimiz şeyleri öğrettin bize” (Behrengi 2023, s. 19).

İki eserde de yetişkinler; sorgulama yapmaz, kendi gibi olmayanları dışlar ve amaçsız davranışlarda bulunur. Bununla birlikte küçükler; meraklı, sorgulayıcı, sınır tanımaz ve özgürlüğüne düşkündür. Çocuk ve yetişkin kavramlarını ele alış şeklinin benzerliği eserlerde açıkça görülmüştür.

Bulgular kısmında eserlerin analizlerine ve ortak noktalarına doğrudan alıntılar ve yorumlamalar yoluyla değinilmiştir. Bu doğrultuda konunun daha iyi anlaşılabilmesi için Tablo 1’de özet niteliği taşıyan “Küçük Prens ve Küçük Kara Balık Eserlerinin Karşılaştırmalı Analiz Tablosu” gösterilmiştir:

Tablo 1. Küçük Prens ve Küçük Kara Balık Eserlerinin Karşılaştırmalı Analiz Tablosu

Eserler	Küçük Prens	Küçük Kara Balık
Kahramanlar	Küçük Prens, Küçük Prens’in çičeđi.	Küçük Kara Balık, Küçük Kara Balık’ın annesi.

Yolculuk	Alışılan zamanın ve mekânın dışına çıkıp kendileri olma savaşı vermek için bir yolculuğa başlamışlardır. Varoluşsal sorgulamalar yaparak mevcut düzene başkaldırmışlardır. Birey olmaya çalışarak özgürlüğü seçmişlerdir.
Yolculukta Karşılaşılan Varlıklar	Kral, kendini beğenmiş, ayyaş, Yavru kurbağalar, anne iş adamı, fenerci, coğrafyacı, kurbağa, yengeç kertenkele, yılan, çiçek, güller, tilki, küçük balıklar, ay, pelikan, makasçı, tüccar. balık sürüsü, balıkçıl kuşu.
Maceranın Sonu	Maceralar gizemli bir sonla bitmiştir. “Yeni Küçük Prensler” ve “Küçük Kırmızı Balık” işaret edilerek “Küçük Prens” ve “Küçük Kara Balık”ın başka bir surette de olsa geri döneceği umudu canlı tutulmuştur.
Çocuk ve Yetişkin Kavramı	Yetişkinler; sorgulama yapmaz, kendi gibi olmayanları dışlar ve amaçsız davranışlarda bulunur. Bununla birlikte küçükler; meraklı, sorgulayıcı, sınır tanımaz ve özgürlüğüne düşkündür.

Tablo 1 incelendiğinde “Küçük Prens” kitabının kahramanlarının Küçük Prens, Küçük Prens’in çiçeği; “Küçük Kara Balık” kitabının kahramanlarının ise Küçük Kara Balık, Küçük Kara Balık’ın annesi olduğu görülmektedir. İki eserde de yolculuk, alışılan zamanın ve mekânın dışına çıkıp kendileri olma savaşı verme istediğinden kaynaklı olarak başlamıştır. “Küçük Prens”, kral, kendini beğenmiş, ayyaş, iş adamı, fenerci, coğrafyacı, yılan, çiçek, güller, tilki, makasçı, tüccar; “Küçük Kara Balık” ise yavru kurbağalar, anne kurbağa, yengeç kertenkele, küçük balıklar, ay, pelikan, balık sürüsü, balıkçıl kuşu varlıklarıyla yolculuğu esnasında karşılaşmıştır. Her iki macera da gizemli bir sonla bitmiştir. “Yeni Küçük Prensler” ve “Küçük Kırmızı Balık” işaret edilerek “Küçük Prens” ve “Küçük Kara Balık”ın başka bir surette de olsa geri döneceği umudu canlı tutulmuştur. Çocuklar, yani her iki eserin de adını kapsayacak şekilde “küçükler”; meraklı, sorgulayıcı, sınır tanımaz ve özgürlüğüne düşkün; yetişkinler, bir başka deyişle de büyükler; sorgulamayan, kendi gibi olmayanları dışlayan ve amaçsız davranışlarda bulunan şekilde ortaya konmuştur.

Sonuç

Çalışma sonuçlarına göre iki eser arasında birçok ortak noktaya rastlanmıştır. Aşağıda “Küçük Prens” ve “Küçük Kara Balık” kitaplarıyla ilgili elde edilmiş sonuçlara ve bu sonuçların benzer çalışmalarla karşılaştırmalarına yer verilmiştir.

Başkahramanlara bakılacak olursa Küçük Prens ve Küçük Kara Balık büyükler gibi olaylara şekilci yaklaşmayan ve sınırları zorlamak isteyen varlıklardır. Hayatın amacını varoluşsal şekilde sorgulayarak davranışlarını bu doğrultuda şekillendirmektedirler. Büyükler, onların gözünde neden yaşadığını, yaptığı işlerin amacını dahi bilmeyen niteliktedir. Çocuklar, büyüklerin bakış açısına göre çoğu zaman anlaşılamazlar fakat aslında onların çocuk dünyalarında öyle yaratıcılıklar vardır ki bunları anlamaya büyüklerin içinde buldukları kalıplar izin vermez. Başkahramanlar, çocuk olmasından da kaynaklı olarak kimi zaman benmerkezci düşünceye sahiptirler. Bundan kaynaklı olarak da bazı durumlarda kendine ait varlıkları fazla özelleştirme ve yüksek bir özgüvene sahip olma sonuçlarını yaşamışlardır. Bu özgüven de aslında yapılan hamlelerde inisiyatif alma ve girişimciliği doğurmuştur. Akay ve Kana’nın (2023), “*Samed Behrengi’nin ‘Küçük Kara Balık’ Adlı Eserinin ‘İnisiyatif Alma ve Girişimcilik’ Yetkinlik Alanı Açısından İncelenmesi*” çalışmasında inisiyatif alma ve girişimciliğin ön koşulu olan cesaret kavramına Küçük Kara Balık kitabında çokça yer verildiği ortaya konmuştur. Dünya dışında başka bir yaşam merkezi olabileceği inancının harekete geçmek için itici güç oluşturduğu görülmüştür. Tüm riskleri alarak karakter, sonu belli olmayan bir yolculuğa girişimciliği sayesinde çıkmıştır.

“Küçük Prens” ve “Küçük Kara Balık” kitaplarında Batı ve Doğu kültürünün hayata bakış açılarını da karakterler üzerinden tespit etmek mümkündür. Küçük Prens’in çiçeği ona gitmesi izin verirken Küçük Kara Balık’ın annesi bu yolculuk için ona izin vermez. Batı kültürünün daha özgürlükçü Doğu kültürünün daha korumacı olduğu açıkça görülmektedir. Bagan (2015), “*Küçük Prens ve Küçük Kara Balık Çerçevesinde Doğudan Batıya Özgürlük Anlayışı*” adlı çalışmasında iki kitabın yazarlarının hayata doğu ve batı olarak farklı açılardan baktıklarını fakat aynı amaçlarla yaşayıp aynı amaçlar doğrultusunda öldüklerini ortaya koymuştur. Çalışmada özgürlük kavramı da sıkça dile getirilmiştir. Fransız edebiyatının ürünü olan “Küçük Prens”, özgür bir şekilde yaşarken diğer gezegenlere ve özellikle de dünyaya geldiğinde özgür olmayan insanlara özgürlüğün ne olduğunu anlatmaya çalışmıştır. Buradan da Batı medeniyetinin başka medeniyetlerin de özgürlük için mücadele etmesini istediği durumu çıkarılabilir. “Küçük Kara Balık” ise Doğu medeniyetinin bir ürünü olarak özgür olmayan bir yerden sırf özgürlük için bilinmezliğe gitme hikâyesini anlatır. Gideceği yerde özgürlüğü bulacağına inanmış ve sırf bunun için belki de canını vermiştir. İki kitapta da özgürlük kavramı önemsenmiş fakat bu kavrama batılı ve doğulu bakış açısıyla bakılmıştır. Bu çalışmada da iki eserin özgürlüğü önemseydiği merak ve keşfetmeyi içsel bir güdü olarak ortaya koyduğu tespit edilmiştir. Batı’nın özgürlüğe giden yoldaki hayata bakış açısının daha serbest, Doğu’nun ise daha korumacı olduğu ortaya konmuştur. Alamdar (2017), “*Samed Behrengi’nin Küçük Kara Balık Adlı Kitabının Özerk Benlikli Çocuk ve Genç Yetiştirme Sürecindeki Önemi*” çalışmasında da yine özgürlük kavramına dikkat çekilmiştir. Küçük Kara Balık özerk benlikli bir karakter olarak çevresinin ve annesinin bütün baskılarına rağmen özgürce eylemlerde bulunmuştur. Hem Küçük Prens hem de Küçük Kara Balık ile ilgili yapılan araştırmalarda özgürlük kavramı bu araştırmanın tespitleriyle de paralel şekilde ortak bir sonuç olarak göze çarpmaktadır.

İki eserde de başkahramanların yola çıkışı benzer bir doğrultuda ilerlemiştir. Kahramanlar artık konfor noktasından sıkılıp yeni yerler görme, yeni şeyler keşfetme arzusuyla maceraya başlamışlardır. Bu durumun arka planında yaşamın amacını sorgulayıp rutin işlerle bir ömrü geçirmeme arzusu yatmaktadır. Onlar için değişimi yaşamak kendini gerçekleştirmek ve birey olmak için çok önemlidir. Sonuç olarak iki karakter de sınırları aşarak çeşitli maceralara atılmıştır. Al (2017), “*Antoine De Saint-Exupéry’nin Küçük Prens Öyküsünde Yolculuk/Aşama Arketipi*” adlı çalışmasında Küçük Prens kitabındaki arketipleri incelemiştir. İncelemeye göre Küçük Prens’in yolculuğu aslında anlatıcının iç dünyasındaki ruhsal yolculuktur. Küçük Prens, anlatıcının iç kahramanıdır. Aslında ikisi aynı varlıktır. Yola çıkışı aslında hayatın amacını sorgulama, içsel huzuru bulma ile de ilişkilendirilebilir. Çünkü maceranın sonunda kahraman artık iç huzuru bulacaktır. Bu çalışmada da yola çıkış başlığı altında bu konudan bahsedilmiş “Küçük Kara Balık” kitabında da benzer bir durum olduğu ortaya konmuştur. Duman ve Tabur (2023), “*Küçük Kara Balık Kitabının Felsefi Sorgulama Başlamında İncelenmesi*” adlı çalışmasında kitaptaki hayret, merak, soru sorma, şüphe-kuşku ve eleştirel düşünme kavramlarını incelemiş bu doğrultuda tespitlerde bulunmuştur. Duman ve Tabur’un çalışmasında çocuklara, belirtilen kavramları öğretmeye yönelik ifadelerle sıkça rastlanmaktadır. Zaten bu çalışmada da hem “Küçük Kara Balık” hem “Küçük Prens” kitabında yoğun bir merak kavramının işlendiği tespit edilmiştir. Bunun amacının da eğitimsel olduğu açıkça gözükmektedir.

Başkahramanlar yolda çeşitli varlıklara rastlamıştır. Küçük Prens; kral, kendini beğenmiş, ayyaş, iş adamı, fenerci, coğrafyacı, yılan, çiçek, güller, tilki, makasçı, tüccar; Küçük Kara Balık ise yavru kurbağalar, anne kurbağa, yengeç, kertenkele, küçük balıklar, ay, pelikan, balık sürüsü ve balıkçıl kuşu ile karşılaşmıştır. “Küçük Prens” kitabındaki kral, ayyaş, iş adamı, fenerci gibi tiplerle “Küçük Kara Balık” kitabındaki anne kurbağa ve

Küçük Kara Balık’ın annesinin hayatı sorgulamadan anlamsızca işlerine bakmaları büyük bir ortaklık olarak göze çarpmaktadır. “Küçük Prens”teki kendini beğenmiş tipi ile “Küçük Kara Balık”taki yavru kurbağalar ve yengeç karakterleri de kendilerini başkalarından üstün görme açısından benzerliğe sahiptir. Bir bakıma başkahramanlara rehberlik yapma açısından “Küçük Prens”teki yılan ve tilki ile “Küçük Kara Balık”taki kertenkele büyük oranda benzerdir. Çünkü üçü de kahramanlara rehberlik yapan, yol gösteren, pîr durumundadır. Buradan hareketle metnin alegorik bir nitelik taşıdığı tespiti yapılmıştır. Başka bir deyişle düşünce veya eylemler simgelerle, benzetmelerle olayı daha iyi kavratmak amacıyla sunulmuştur.

Eserlerden ikisi de gizemli bir sonla bitmiştir. Küçük Prens bir ışık hüzmeleri yayarak ortadan kaybolmuş Küçük Kara Balık’tan da bir daha haber alınmamıştır. Fakat son bölümlerde “Yeni Küçük Prenslar” ve “Küçük Kırmızı Balık” kavramları işaret edilerek hikâyeler aslında sonsuz bir döngüye kavuşturulmak istenmiştir. Küçük Prens de Küçük Kara Balık da mutlaka bir gün başka bir surette bile olsa mutlaka geri gelecektir. Metinler, karakterlerin tekrar ortaya çıkabilecekleri gizemiyle sonlanmıştır. Sonun gizemli bitmesi okuyucunun zihnini metinle ilgili daha çok meşgul edip belki de özdeşim kurmasını sağlamaya yönelik olabilir. Türkyılmaz (2020), “*Alegorik Bir Öykü Olarak Küçük Kara Balık Üzerine Değerlendirmeler*” adlı çalışmada Küçük Kara Balık kitabının sonunu işaret ederek Küçük Kara Balık’ın Küçük Kırmızı Balık’a ilham olmasıyla son bulur tespitini yapmıştır. Deniz kavramı Küçük Kara Balık’ın erişmek istediği ve diğer balıkları da haberdar etmek istediği bir kavram olarak kullanılmıştır. Deniz, özgürlüktür. İdealize edilmiş toplumdur. Bu çalışmada da kitapların sonları incelenmiş ve aslında başkalarını da etkileyerek metnin sonsuz bir döngüye sürüklenmesinden yana olan bir tutum ortaya konmuştur. Bu nedenle metin sonu mesajları açısından Türkyılmaz’ın çalışmasıyla ortak çıkarımların oluştuğunu söylemek mümkündür. Aynı zamanda eserin alegorik niteliğinin yüksek olması sonucu da ortaklık taşımaktadır.

Çocuk ve yetişkinlik kavramı, bu kavramların ayrımı iki kitabın da bütününde yer almaktadır. Hem Küçük Prens hem de Küçük Kara Balık kitabında, yetişkinler kalıp şeyleri seven, rutin işlerle uğraşılmasının gerekliliğini savunan şekilde ortaya konmuştur. Onlar kendi sınırlarının dışına çıkanları ve kendilerine yabancı olanları pek sevmezler. Eserlerde küçükler ise daha özgür, yenilikçi, gelişime açık, hayal gücünü ve merak duygusunu daha etkin kullanan varlıklar olarak ele alınmıştır. Küçük Prens, kapalı bir kutu içindeki koyunu görerek Küçük Kara Balık ise hiç bilinmeyen denizlerdeki dünyaları keşfederek büyüklerin tek tip düşünen rutin ve amaçsız bakış açılarının dışına çıkmışlardır. Aytekin (2007), “*Antonie De Saint Exupery’nin Küçük Prens’inde Evrensel ve Mitsel Yaklaşımlar*” adlı çalışmada kitabın çocukla yetişkin arasındaki ilişkinin çok hoş ve şairane bir şekilde anlatıldığından bahsetmiştir. Çocukların kendi dünyaları vardır ve yetişkinlerden tamamen farklıdır. Çocuklar yetişkinlerin göremediklerini görebilir. Çalışmada çocuğun yetişkinleri anlayamaması, yetişkinlerin de çocuk psikolojisini bilmemesi sık sık dile getirilmiştir. Fakat bu iki dünya birbirine tamamen zıt değildir. Sürekli iletişim hâlinindedir. Çünkü bugünün küçüğü yarının büyüğü olacaktır. “Küçük Prens” kitabında, bir çocuk yetişkinlere anlatılmıştır. Bu çalışmada da çocuk ve yetişkinlik kavramı alt başlık olarak ele alınıp betimlenmiştir. Çocuk ve yetişkin dünyalarının farklılığı ön plana çıkarılıp Aytekin’in araştırmasıyla benzer bir sonuç ortaya konmuştur. Calp ve Calp (2019), “*Küçük Kara Balık ve Küçük Prens Kitaplarının Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’ndaki Temel Beceriler, Değerler ve 4. Sınıf Kazanımları Açısından İncelenmesi*” adlı çalışmada iki kitap arasında ortak noktalar tespit etmiştir. Küçük Kara Balık, kendini, yaşamı ve dünyayı tanıma ve öğrenme sürecindeki insanı anlatırken Küçük Prens de benzer şekilde dünyayı doğru okuyamayan yetişkinlere çocuk gözüyle ipuçları vermektedir. Bunun yanında iki kitap da dayanışma, özgürlük, bilimsellik, estetik,

duyarlılık, sevgi, saygı, dürüstlük, adalet, sorumluluk, çalışkanlık değerleri ile araştırma, çevre okuryazarlığı, eleştirel düşünme, empati, girişimcilik, gözlem, iletişim, işbirliği, kalıp yargı ve önyargıyı fark etme, kanıt kullanma, karar verme, mekan algılama, problem çözme ve yenilikçi düşünme becerilerini içermektedir. Bu çalışmada da özellikle çocuk ve yetişkin bakış açısı, özgürlük sevgi, önyargı kavramlarıyla ilgili oluşturulmuş tespitler Calp ve Calp'ın araştırmasıyla benzerlik taşımaktadır. Fakat Calp ve Calp konusu itibarıyla değerler ve beceriler kısmında daha çok tespit ederek araştırmasını bu araştırmadan daha kapsamlı bir hâle getirmiştir.

Söz konusu eserler; özellikle felsefe ve psikoloji gibi disiplinlerle yorumlama kısımlarında ilişkilendirilmiştir. Bu disiplinler arası ilişki, çalışmanın temel bakış açısı olmadığı için yorumlar içerisinde eritilerek verilmiştir. Çalışmada, yazarlar tarafından oluşturulan kategoriler bağlamında sonuçlar ortaya konmuştur. Fakat başka çalışmalarda, özellikle bu çalışmadan da ilham alarak, iki eserle ilgili "varoluşçuluk", "başkaldırı", "birey olma" ve "özgürlük" gibi temalar daha detaylı işlenerek disiplinler arası ilişki kurulup alana katkısı olacak başka ürünler meydana getirilebilir.

Kaynakça

- Alamdar, S. G. (2017). Samed Behrengi'nin Küçük Kara Balık Adlı Kitabının Özerk Benlikli Çocuk ve Genç Yetiştirme Sürecindeki Önemi. *International Journal of Language Academy*, 5(4), 189-204.
- Akay, S. ve Kana, F. (2023). Samed Behrengi'nin "Küçük Kara Balık" Adlı Eserinin "İnisiyatif Alma ve Girişimcilik" Yetkinlik Alanı Açısından İncelenmesi. *Türkçe Eğitimi Araştırmaları IV* (Ed. F. Kana ve H. Geçgel). s. 59-72, Çanakkale: Holistence Publications.
- Al, H. İ. (2017). Antoine De Saint-Exupéry'nin Küçük Prens Öyküsünde Yolculuk/Aşama Arketipi. *ZfWT*, 9(1), 215-231.
- Arıcı, A. F. (2016). *Çocuk Edebiyatı ve Kültürü*. Ankara: Pegem Akademi.
- Aslan, E. D - vd. (2021). Mahler'in Ayrılma- Bireyleşme Kuramına Göre Küçük Prens Karakterinin İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 38(2), 380-389.
- Aytekin, H. (2007). Antonie De Saint Exupery'nin Küçük Prens'inde Evrensel ve Mitsel Yaklaşımlar. *Öneri Dergisi*, 7(27), 365-375.
- Behrengi, S. (2023). *Küçük Kara Balık* (Çev. O. Özteker). Ankara: Panama Yayıncılık.
- Bugan, F. (2015). Küçük Prens ve Küçük Kara Balık Çerçevesinde Doğudan Batıya Özgürlük Anlayışı. II. *Uluslararası Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu Bildiriler*, İstanbul: KBN Dijital Baskı Tesisleri, 533-539.
- Büyüköztürk, Ş. - vd. (2018). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (25. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Calp, Ş. ve Calp, M. (2019). Küçük Kara Balık ve Küçük Prens Kitaplarının Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'ndaki Temel Beceriler, Değerler ve 4. Sınıf Kazanımları Açısından İncelenmesi. *International Symposium on Innovative Approaches in Scientific Studies*, 4(4), 61-69.
- Cullen, K. (2017). *Çocuk Psikolojisi Pratik Bir Rehber*. İstanbul: Bilim Teknik Yayınevi.
- Demir Çelebi, Ç. (2017). Çocuk Felsefesi ve Küçük Prens'in Çocuk Felsefesi Açısından İncelenmesi. *Çocuk Felsefesi*. 1-18.

- Duman, E. Z. ve Tabur, S. İ. (2023). Küçük Kara Balık Kitabının Felsefi Sorgulama Bağlamında İncelenmesi, *Kastamonu İnsan ve Toplum Dergisi – KİTOD*, 1(2), 151-168.
- Erol, S. ve Kara, Ö. T. (2020). Çocuk Yazınında Eleştirel Düşünme Becerileri, Yeterlikleri ve Tutumları Üzerine Bir İnceleme: Küçük Kara Balık Örneği. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 9(3), 1125-1135.
- Karakaş, R. – vd. (2023). Küçük Prens Kitabının Farklı Öğrenim Grupları Üzerinden Değerlendirilmesi. *Çocuk, Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi*, 6(1), 55-76.
- Oğuzkan, A. F. (2010). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Saint-Exupéry, A. (2021). *Küçük Prens* (Çev. B. Özler). Yörünge Yayınları.
- Şirin, M. R. (2019). *Çocuk Edebiyatına Eleştirel Bir Bakış: Çocuk Edebiyatı Nedir Ne Değildir?*. İstanbul: Uçan At Yayınları.
- Temizyürek, F., Şahbaz, N. K. ve Gürel, Z. (2016). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Türkyılmaz, M. (2020). Alegorik Bir Öykü Olarak Küçük Kara Balık Üzerine Değerlendirmeler. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 51-52.
- Yalçın, A. ve Aytaş, G. (2017). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yavuzer, H. (2022). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yazıcı, E. (2020). Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Özellikler. *Çocuk Edebiyatı* (Ed. Ş. Ceylan). s. 19-56, Ankara: Eğiten Matbaacılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (11. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.